

VÄNERSBORGS ÖVERFÖRMYNDARNÄMND
INFORMERAR
**ANSÖKAN OM GOD MAN ELLER
FÖRVALTARE**

För att godmanskap eller förvaltarskap skall kunna anordnas och en god man eller förvaltare förordnas krävs att de förutsättningar som anges i 11 kap föräldrabalken (FB) är uppfyllda. En ansökan om god man eller förvaltare måste således innehålla ett antal uppgifter och vissa handlingar vara bifogad ansökan för att överförmyndarnämnden skall kunna handlägga den samma. Beslut i ärenden rörande anordnande av godmanskap och förvaltarskap fattas av tingsrätten.

1. Skillnad mellan god man och förvaltare

1.1 God man (11 kap 4 § FB)

Om en person har svårigheter med att själv sköta sin ekonomi eller tillvarata sina intressen i övrigt kan detta oftast lösas genom en fullmakt. Om den enskilde på grund av sjukdom eller motsvarande inte längre kan skriva en fullmakt eller om denne inte har någon att ge ett sådant förtroende kan emellertid godmanskap komma ifråga.

Lagen anger i 11 kap. 4 § föräldrabalken att rätten, *om det behövs*, kan förordna god man om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person.

Förutsättningarna för att ett godmanskap skall kunna anordnas är således att den enskilde har någon form av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande. Finns inte detta dokumenterat faller ärendet och ett godmanskap kan inte bli aktuellt.

Överförmyndarnämnden har sedan att utreda om ett godmanskap behövs. I SOU 1986:50 s. 106 deklarerar att *"god man skall förordnas först sedan man konstaterat att hjälpbehovet inte kan tillgodoses inom ramen för samhällets vård- och biståndsinsatser i övrigt"*. Först då det är konstaterat att ovan angivna förutsättningar är för handen går man vidare och avgör vad den enskilde behöver ha hjälp med, det vill säga med att bevaka rätt, förvalta egendom och/eller sörja för person.

Godmanskapet är en frivillig åtgärd som inte kan anordnas utan den enskildes samtycke. För att en god man skall kunna förordnas krävs därför att den

som har behov av god man (huvudmannen) själv ansöker alternativt lämnar sitt skriftliga samtycke till godmanskapet. Förstår denne ej vad saken gäller skall detta tydligt framgå i det läkarintyg vilket skall bifogas ansökan, se punkt 4.

Allt den gode mannen företar sig skall ske med huvudmannens samtycke. Huvudmannen själv behåller således sin rättshandlingsförmåga och kan själv vidta åtgärder, likt exempelvis att ta ut pengar från banken samt teckna avtal, utan tillstånd från den gode mannen eller överförmyndarnämnden. Den gode mannen är ett biträde till huvudmannen, varför godmanskapet förutsätter ett samarbete mellan god man och huvudman.

1.2. Förvaltare (11 kap 7 § FB)

I vissa fall är ett godmanskap inte tillräckligt för att hjälpa en person på ett tillfredsställande sätt. Om den enskilde är ur stånd att vårda sig eller sin egendom kan rätten, om de i lagen angivna förutsättningar angående sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande är uppfyllda, förordna en förvaltare. Ett förvaltarskap är en *mycket* ingripande åtgärd och anordnas endast om det inte är tillräckligt med godmanskap eller en annan mindre ingripande och frivillig åtgärd. Ett förvaltarskap föregås av en omfattande utredning samt en muntlig förhandling i tingsrätten.

Genom förvaltarskapet mister huvudmannen hela eller delar av sin rättshandlingsförmåga varvid förvaltaren ensam bestämmer och således inte behöver ha samtycke till åtgärder från huvudmannen.

2. Uppdragets omfattning och innehåll

Uppdraget som god man/förvaltare kan som redan nämnts omfatta att bevaka rätt, förvalta egendom samt sörja för person. Omfattningen av uppdraget är naturligtvis helt beroende av huvudmannens behov och vilka tillgångar denne disponerar och kan därför variera från fall till fall.

Observera att en god man/förvaltare är tänkt att vara en ”intressebevakare”, det vill säga en juridisk representant och samordnare snarare än en praktisk utförare av tjänster för huvudmannen.

2.1 Bevaka rätt

Att bevaka rätt innebär att se till att huvudmannen får den hjälp av samhället han eller hon behöver. Exempel på detta kan vara att bevaka rätt i dödsbo, företräda den enskilde vid uppsägning, försäljning och avyttring av bostad, bevaka rätt i förhandlingar med fordringsägare, ansöka om skuldsanering, bevaka rätt i ärende hos hyresnämnden, ansöka om stöd och service enligt socialtjänstlagen och enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, ansöka om bostadsbidrag samt överklaga beslut och liknande.

2.2 Förvalta egendom

Förvalta egendom avser ekonomin i sin helhet, det vill säga huvudmannens inkomster och utgifter, tillgångar och skulder. Uppdraget innebär således bland annat att ta hand om pension och bidrag, betala räkningar, förvalta kapital, värdehandlingar och fastigheter, placera kapital samt att ordna avbetalningsplaner för skulder med mera.

Uppdraget kan också begränsas till att endast avse en viss del av huvudmannens egendom likt en fastighet eller ett arv.

2.3 Sörja för person

Sörja för person innebär att ombesörja så att huvudmannens sociala situation fungerar på ett tillfredsställande sätt, detta genom personlig kontakt med huvudmannen, dennes anhöriga och eventuell vårdpersonal.

Den gode mannen/förvaltaren skall se till att huvudmannen har en bra boendemiljö, god vård och omsorg samt så hög livskvalitet som möjligt. Denne skall uppmärksamma huvudmannens behov av sociala kontakter, fritidsverksamhet, daglig sysselsättning och rekreation samt ta de initiativ som är lämpligast för huvudmannens bästa. Detta kan bland annat innebära att ordna så att huvudmannen får social omvårdnad, kläder, tandvård, glasögon med mera.

Observera dock att detta inte innebär att det är den gode mannen/förvaltaren som skall utföra dessa praktiska tjänster! Denne skall endast se till att de som har detta på sitt ansvar ombesörjer och tillgodoser huvudmannens sociala, fysiska och psykiska behov.

3. Behörighet att ansöka om god man/förvaltare

Ansökan om god man eller förvaltare får göras av följande personer:

- Den som har behov av god man/förvaltare (huvudmannen)
- Huvudmannens make/maka/sambo
- Huvudmannens närmaste släktingar (vanligen barn, syskon eller föräldrar till den enskilde)
- Överförmyndarnämnden
- Tingsrätten

4. Ansökans innehåll samt handlingar som skall bifogas

Ansökan bör göras på av överförmyndarnämnden tillhandahållen blankett. Observera att det finns en *”egen ansökan”* då den enskilde själv ansöker om god man/förvaltare och en *”ansökan från nära anhörig”* då det är make/maka/sambo eller en nära släkting till den enskilde som ansöker.

De handlingar som behöver bifogas ansökan är följande:

- **Läkarintyg** på ett av Socialstyrelsen fastställt formulär för godmanskap respektive förvaltarskap, se Socialstyrelsens hemsida www.sos.se.
Detta krävs för att fastställa behovet av god man/förvaltare, det vill säga för att utreda huruvida någon av förutsättningarna sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande är för handen, samt för att vid godmanskap klargöra huruvida huvudmannen själv kan ge sitt samtycke.
- **Personbevis** för den som ansökan avser med relationer (uppgifter om närmast anhöriga). Personbeviset kan beställas hos Skatteverket och avser bland annat att styrka vilken överförmyndarnämnd som är behörig, se Skatteverkets hemsida www.skatteverket.se.
- **Social utredning**, vilken är utfärdad av kurator, hemtjänstchef, biståndshandläggare, verksamhetschef, socialsekreterare eller liknande.
Denna utredning är viktig för att överförmyndarnämnden skall kunna styrka behovet av godmanskap/förvaltarskap. Då överförmyndarnämnden nästintill aldrig träffar den som är i behov av god man/förvaltare personligen är detta den möjlighet nämndens handläggare har för att få en så tydlig bild av den enskildes behov och livssituation som möjligt.
Utredningen skall innehålla uppgifter om vad den enskilde behöver hjälp med, dennes bostadssituation, sjukdom, funktionshinder, social situation och släktingar, uppgift om hur den enskilde fungerar i sin vardag samt på vilket sätt denne saknar förutsättningar att själv ta ansvar för sina angelägenheter. Anmälan kan, om möjligt, även innehålla uppgifter om den enskildes inkomster och utgifter, tillgångar och skulder.
- **Skriftligt samtycke** angående godmanskapet från berörd person (om den behövande inte själv ansökt). Framgår av läkarintyg att den enskilde inte förstår vad saken gäller behövs naturligtvis inte något skriftligt samtycke.
Vid förvaltarskap krävs inte något samtycke från den enskilde.
- Eventuellt **förslag på god man/förvaltare** (ej obligatoriskt)

5. Handläggning

Överförmyndarnämndens handläggning av ärenden om god man/förvaltare är avgiftsfri. Observera dock att den enskilde i regel själv måste betala den gode mannens/förvaltarens årliga arvode.

Den enskilde skall i regel betala arvodet. Det gäller om han eller hon har antingen mer än 2 basbelopp i tillgångar eller 2,65 basbelopp i inkomst under ett år.

Vänersborgs kommun följer riktlinjer framtagna av Sveriges kommuner och landsting (SKL) avseende arvodets storlek.

Handläggningstiden varierar i regel mellan en till tre månader. Ju bättre och mer omfattande dokumentation ansökan innehåller desto snabbare går handläggningen. Om de till överförmyndarnämnden inkomna handlingarna inte är kompletta föreläggs den som gjort ansökan att inkomma med kompletteringar inom viss tid. När handlingarna är kompletta sänder överförmyndarnämnden samtliga handlingar till tingsrätten samt lämnar förslag på god man/förvaltare.

6. Hantering av personuppgifter

De personuppgifter som finns i de inkomna handlingarna hanteras i enlighet med personuppgiftslagens (PUL) bestämmelser. Detta innebär bland annat att personuppgifter som lämnas i handlingar kommer att behandlas av överförmyndarnämnden för administration och andra åtgärder nödvändiga för handläggning av ärendet. Behandlingen kan också avse framställning av statistik, debitering av avgift samt uppdatering av adressuppgifter.

Den enskilde har rätt att en gång per kalenderår efter skriftlig och undertecknad begäran få information om vilka personuppgifter om densamme som behandlas av överförmyndarnämnden. Nämnden är skyldig att på begäran omgående rätta felaktiga och missvisande personuppgifter.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Besöksadress: Sundsgatan 29

462 85 VÄNERSBORG

Telefon: 0521-72 10 00

Fax: 0521-72 24 61

overformyndar@vanersborg.se